

KRIVIČNI ZAKONIK CRNE GORE

SA ODABRANOM SUDSKOM PRAKSOM

PRVO IZDANJE

BIBLIOTEKA PROPISA CRNE GORE

EDICIJA
ZAKONI I PROPISI

UREDNIK
SRĐAN MARJANOVIĆ

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
SRETEN ŠĆEPANOVIĆ

Izdavač
PRAVNI EKSPERT

Štampa
ŠTAMPARIJA OBOD AD - CETINJE

Tiraž
300

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-744-09-0
COBISS.CG-ID 39295760

KRIVIČNI
ZAKONIK
CRNE GORE

Sa odabranom sudskom praksom

Prvo izdanje

PREDGOVOR

Zahvaljujući dugogodišnjoj saradnji s korisnicima, kao izdavač *Kataloga propisa* — prve elektronske enciklopedije crnogorskih propisa, uočili smo potrebu stvaranja izdanja koja će njihovu biblioteku obogatiti kvalitetnim informacijama.

Pokušali smo da funkcionalnost i praktičnost *Kataloga propisa* pretočimo u štampana izdanja, koja će našim korisnicima služiti za detaljna iščitavanja i dugoročna istraživanja.

Krivični zakonik Crne Gore je donijela Skupština Republike Crne Gore, na drugoj sjednici drugog redovnog zasijedanja u 2003 godini, dana 17. decembra 2003. godine. Objavljen je u *Službenom listu Crne Gore*, br. 070/03 od 25. 12. 2003. godine, a stupio je na snagu 2. 1. 2004. godine. U dosadašnjoj primjeni imao je dvanaest izmjena. Posljednja izmjena izvršena je na osnovu Zakona o izmjenama i dopuni Krivičnog zakonika (*Službeni list Crne Gore*, br. 049/18 od 17.07.2018), koji je stupio na snagu 25. 7. 2018. godine.

Izvide iz sudske prakse, koji prate pomenuti zakon, objavili su, u posljednjih nekoliko godina, Apelacioni sud Crne Gore i Vrhovni sud Crne Gore, dok je jedan dio kreirao naš stručni tim na osnovu sudskih odluka sa zvaničnog sajta sudova Crne Gore.

Nadamo se da ćemo ovim izdanjem obogatiti biblioteke eminentnih stručnjaka, ponuditi dragocjenu pomoć svim pravnicima, ali biti i vodič kroz krivično pravo svim zainteresovanim licima.

Izdavač

SADRŽAJ

KRIVIČNI ZAKONIK CRNE GORE

OPŠTI DIO

GLAVA PRVA

OSNOVNE ODREDBE.....	51
• Osnov i granice krivičnopravne prinude / Član 1.....	51
• Zakonitost u određivanju krivičnih djela i propisivanju krivičnih sankcija / Član 2.....	51
• Nema kazne bez krivice / Član 3.....	51
• Krivične sankcije i njihova opšta svrha / Član 4.....	51

GLAVA DRUGA

KRIVIČNO DJELO.....	52
1. Opšte odredbe o krivičnom djelu.....	52
• Krivično djelo / Član 5.....	52
• Način izvršenja krivičnog djela / Član 6.....	52
• Vrijeme izvršenja krivičnog djela / Član 7.....	52
• Mjesto izvršenja krivičnog djela / Član 8.....	52
• Djelo malog značaja / Član 9.....	52
• Nužna odbrana / Član 10.....	52
• Krajnja nužda / Član 11.....	53
• Sila i prijetnja / Član 12.....	53
• Krivica / Član 13.....	53
• Uračunljivost / Član 14.....	54
• Umišljaj / Član 15.....	54
• Nehat / Član 16.....	54
• Odgovornost za težu posljedicu / Član 17.....	54
• Stvarna zabluda / Član 18.....	54
• Pravna zabluda / Član 19.....	55
2. Pokušaj krivičnog djela i dobrovoljni odustanak.....	55
• Pokušaj / Član 20.....	55

• Nepodoban pokušaj / Član 21	55
• Dobrovoljni odustanak / Član 22	55
3. Saučesništvo u krivičnom djelu	56
• Izvršilaštvo i saizvršilaštvo / Član 23	56
• Podstrekavanje / Član 24	56
• Pomaganje / Član 25	56
• Granice odgovornosti i kažnjivosti saučesnika / Član 26	56
• Kažnjavanje podstrekača i pomagača za pokušaj i lakše krivično djelo / Član 27	57
4. Posebne odredbe o odgovornosti za krivična djela učinjena putem medija	57
• Odgovornost urednika / Član 28	57
• Odgovornost izdavača, stampara i proizvođača / Član 29	57
• Primjenjivanje odredaba iz čl. 28 i 29 / Član 30	58
5. Odgovornost pravnih lica za krivično djelo	58
• / Član 31	58

GLAVA TREĆA

KAZNE	59
1. Svrha kažnjavanja, vrste kazni i uslovi za njihovo izricanje	59
• Svrha kažnjavanja / Član 32	59
• Vrste kazni / Član 33	59
• Glavne i sporedne kazne / Član 34	59
• Kazna dugotrajnog zatvora / Član 35	59
• Kazna zatvora / Član 36	60
• Kazna zatvora koja se izvršava u prostorijama za stanovanje / Član 36a	60
• Uslovni otpust / Član 37	60
• Opozivanje uslovnog otpusta / Član 38	61
• Novčana kazna / Član 39	61
• Novčana kazna u dnevnim iznosima / Član 40	62
• Rad u javnom interesu / Član 41	63
2. Odmjeravanje kazne	63
• Opšta pravila o odmjeravanju kazne / Član 42	63
• Posebna okolnost za odmjeravanje kazne za krivično djelo učinjeno iz mržnje / Član 42a	64
• Povrat / Član 43	64

• Višestruki povrat / Član 44.....	65
• Ublažavanje kazne / Član 45.....	65
• Granice ublažavanja kazne / Član 46.....	65
• Oslobođenje od kazne / Član 47.....	66
• Sticaj krivičnih djela / Član 48.....	66
• Produženo krivično djelo / Član 49.....	67
• Odmjeravanje kazne osuđenom licu / Član 50.....	67
• Uračunavanje pritvora i ranije kazne / Član 51.....	68

GLAVA ČETVRTA

MJERE UPOZORENJA.....	69
1. Uslovna osuda i sudska opomena.....	69
• Svrha uslovne osude i sudske opomene / Član 52.....	69
• Uslovna osuda / Član 53.....	69
• Uslovi za izricanje uslovne osude / Član 54.....	69
• Opozivanje uslovne osude zbog novog krivičnog djela / Član 55.....	70
• Opozivanje uslovne osude zbog ranije učinjenog krivičnog djela / Član 56.....	70
• Opozivanje uslovne osude zbog neispunjenja određenih obaveza / Član 57.....	71
• Rokovi za opozivanje uslovne osude / Član 58.....	71
• Uslovna osuda sa zaštitnim nadzorom / Član 59.....	71
• Uslovi za određivanje zaštitnog nadzora / Član 60.....	71
• Sadržina zaštitnog nadzora / Član 61.....	72
• Izbor mjera zaštitnog nadzora / Član 62.....	72
• Trajanje zaštitnog nadzora / Član 63.....	72
• Posljedice neispunjavanja obaveze zaštitnog nadzora / Član 64.....	73
• Sudska opomena / Član 65.....	73

GLAVA PETA

MJERE BEZBJEDNOSTI.....	74
• Svrha mjera bezbjednosti / Član 66.....	74
• Vrste mjera bezbjednosti / Član 67.....	74
• Izricanje mjera bezbjednosti / Član 68.....	74
• Obavezno psihijatrijsko liječenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi / Član 69.....	75
• Obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi / Član 70.....	75
• Obavezno liječenje narkomana / Član 71.....	76
• Obavezno liječenje alkoholičara / Član 72.....	77
• Zabrana vršenja poziva, djelatnosti i dužnosti / Član 73.....	77

• Javno pozivanje na izvršenje terorističkih djela / Član 447a.....	216
• Vrbovanje i obučavanje za vršenje terorističkih djela / Član 447b.....	216
• Upotreba smrtonosne naprave / Član 447c.....	217
• Uništenje i oštećenje nuklearnog objekta / Član 447d.....	217
• Ugrožavanje lica pod međunarodnom zaštitom / Član 448.....	217
• Finansiranje terorizma / Član 449.....	218
• Terorističko udruživanje / Član 449a.....	218
• Učestvovanje u stranim oružanim formacijama / Član 449b.....	218

GLAVA TRIDESET ŠESTA

KRIVIČNA DJELA PROTIV VOJSKE CRNE GORE.....	220
• Izbjegavanje vojne obaveze / Član 450.....	220
• Izbjegavanje popisa i pregleda / Član 451.....	220
• Neizvršavanje radne obaveze / Član 452.....	220
• Izbjegavanje vojne službe onesposobljenjem i obmanom / Član 453.....	220
• Protivpravno oslobođenje od vojne službe / Član 454.....	220
• Samovoljno odsustvovanje i bjekstvo iz Vojske Crne Gore / Član 455.....	221
• Neizvršenje i odbijanje izvršenja naređenja / Član 456.....	221
• Protivljenje pretpostavljenom / Član 457.....	221
• Protivljenje vojnom licu koje vrši posebnu vojnu službu / Član 458.....	222
• Prinuda prema vojnom licu u vršenju službene dužnosti / Član 459.....	222
• Napad na vojno lice u vršenju službe u Vojsci / Član 460.....	222
• Oslobođenje od kazne za djela iz čl. 456 do 460 / Član 461.....	222
• Zlostavljanje potčinjenog i nižeg / Član 462.....	222
• Povreda posebne službe u Vojsci / Član 463.....	222
• Povreda obezbjeđenja državne granice / Član 464.....	223
• Neistinito službeno izvještavanje / Član 465.....	223
• Nepreduzimanje mjera za obezbjeđenje vojne jedinice / Član 466.....	224
• Nesavjesna izrada i preuzimanje naoružanja i druge vojne opreme / Član 467.....	224
• Nepropisno staranje o povjerenom oružju / Član 468.....	225
• Protivpravno raspolaganje povjerenim oružjem / Član 469.....	225
• Krađa oružja i dijela borbenog sredstva / Član 470.....	225
• Odavanje vojne tajne / Član 471.....	226

• Neovlašćen pristup vojnom objektu / Član 472.....	226
• Kažnjavanje za krivična djela koja su izvršena za vrijeme ratnog stanja, oružanog sukoba i vanrednog stanja / Član 473.....	226
• Neispunjavanje dužnosti pri sprovođenju mobilizacije Vojske / Član 474.....	226
• Podrivanje vojne i odbrambene moći / Član 475.....	227
• Sprječavanje borbe protiv neprijatelja / Član 476.....	227
• Prelazak i predaja neprijatelju / Član 477.....	227
• Služba u neprijateljskoj vojsci / Član 478.....	228
• Pomaganje neprijatelju / Član 479.....	228
• Neispunjenje i napuštanje dužnosti za vrijeme borbe / Član 480.....	228
• Napuštanje položaja protivno naređenju / Član 481.....	228
• Napuštanje oštećenog broda i vazduhoplova prije vremena / Član 482.....	229
• Slabljenje borbenog morala / Član 483.....	229
• Neovlašćen pristup vojnom objektu / Član 483a.....	229
• Neizvještavanje vojnih organa / Član 484.....	230
• Krivično djelo izvršeno po naređenju pretpostavljenog / Član 485.....	230

GLAVA TRIDESET SEDMA

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	231
• Član 486.....	231
• Član 487.....	231
• Član 488.....	231

SADRŽAJ

KRIVIČNI ZAKONIK CRNE GORE ODABRANA SUDSKA PRAKSA

ČLAN 10	
NUŽNA ODBRANA.....	235
▪ Pravo da se tjelesni integritet zaštiti adekvatnim sredstvom.....	235
▪ Fakultativni osnovi za ublažavanje kazne.....	236
▪ Pravilno utvrđenje odlučnih činjenica.....	237
▪ Pozivanje na nužnu odbranu.....	241
▪ Pravo da brani sebe ili svoje dobro ili dobro drugog.....	241
▪ Prekoračenje granica nužne odbrane.....	242
▪ Stanje jake razdraženosti kao osnov za oslobođenje od kazne.....	243
▪ Prekoračenje granica nužne odbrane.....	244
ČLAN 13	
KRIVICA.....	246
▪ Nema kazne bez krivice.....	246
▪ Krivica.....	247
ČLAN 14	
URAČUNLJIVOST.....	250
▪ Uračunljivost i vinost.....	250
▪ Pravo neuračunljivog lica na naknadu nematerijalne štete.....	252
ČLAN 18	
STVARNA ZABLUDA.....	255
▪ Utvrđivanje postojanja stvarne zablude.....	255
▪ Uklanjanje javnog uređaja.....	256
▪ Gradnja objekta bez građevinske dozvole.....	258
ČLAN 19	
PRAVNA ZABLUDA.....	259
▪ Subjektivni odnos učinioca prema izvršenom krivičnom djelu.....	259

ČLAN 20	
POKUŠAJ.....	261
▪ Elementi bića krivičnog djela ubistvo u pokušaju.....	261
ČLAN 21	
NEPODOBAN POKUŠAJ.....	263
▪ Krivično djelo prema nepodobnom predmetu	263
▪ Neosnovano ukazivanje na nepodoban pokušaj.....	264
ČLAN 23	
IZVRŠILAŠTVO I SAIZVRŠILAŠTVO.....	266
▪ Djelovanje po prethodnom dogovoru.....	266
▪ Pojam saučesništva.....	267
▪ Predmet zajedničkog pritežanja.....	269
▪ Saizvršilaštvo u krivičnom djelu teška tjelesna povreda.....	270
▪ Nepostojanje prethodnog dogovora.....	271
ČLAN 24	
PODSTREKAVANJE.....	273
▪ Bitni elementi bića krivičnog djela razbojništvo putem podstrekavanja.....	273
▪ Krijumčarenje podstrekavanjem.....	274
▪ Podstrekavanje kao oblik saučesništva.....	275
ČLAN 32	
SVRHA KAŽNJAVANJA.....	277
▪ In dubio pro reo.....	277
▪ Ublažavanje pravosnažno izrečene kazne.....	279
ČLAN 34	
GLAVNE I SPOREDNE KAZNE.....	280
▪ Novčana kazna kao glavna kazna.....	280
ČLAN 35	
KAZNA DUGOTRAJNOG ZATVORA.....	282
▪ Pokušaj krivičnog djela.....	282
▪ Najduža kazna zatvora.....	282

▪ Uslovi za izricanje uslovne osude.....	331
▪ Izricanje uslovne osude i povreda Krivičnog zakonika.....	331
ČLAN 55	
OPOZIVANJE USLOVNE OSUDE ZBOG NOVOG KRIVIČNOG DJELA.....	333
▪ Novo krivično djelo u vrijeme provjeravanja po ranijoj osudi.....	333
▪ Obaveza primjene odredbe člana 55 stav 5 Krivičnog zakonika.....	335
ČLAN 65	
SUDSKA OPOMENA.....	338
▪ Povreda zakona u korist okrivljenog.....	338
▪ Izricanje sudske opomene.....	339
ČLAN 69	
OBAVEZNO PSIHIJATRIJSKO LIJEČENJE I ČUVANJE U ZDRAVSTVENOJ USTANOVU.....	340
▪ Neispunjenost uslova za zamjenu obaveznog psihijatrijskog liječenja.....	340
ČLAN 70	
OBAVEZNO PSIHIJATRIJSKO LIJEČENJE NA SLOBODI.....	342
▪ Preinačenje u mjeru obaveznog liječenja na slobodi.....	342
ČLAN 75	
ODUZIMANJE PREDMETA.....	344
▪ Mjera bezbjednosti oduzimanje predmeta.....	344
ČLAN 115	
NASTUPANJE PRAVNIH POSLJEDICA OSUDE.....	347
▪ Pravne posljedice uslovne osude.....	347
ČLAN 119	
ZAKONSKA REHABILITACIJA.....	350
▪ Zakonska rehabilitacija po sili zakona.....	350
▪ Uslovi za zakonsku rehabilitaciju.....	351
▪ Ispunjenost uslova za zakonsku rehabilitaciju.....	352
ČLAN 120	
SUDSKA REHABILITACIJA.....	353
▪ Maksimalni nivo rehabilitacije.....	353
▪ Rok sudske rehabilitacije.....	353
▪ Uslovi za sudsku rehabilitaciju.....	354

▪ Bitan element krivičnog djela primanje mita.....	686
▪ Poklon u vezi službene radnje koja je već izvršena.....	687
ČLAN 427	
ZLOČIN PROTIV ČOVJEČNOSTI.....	689
▪ Načelo zakonitosti čl. 2 Krivičnog zakonika i suđenje za ratni zločin koji u vrijeme izvršenja zakonom nije bio određen kao krivično djelo.....	689
▪ Blanketna dispozicija krivičnog djela.....	694
▪ Krivično djelo zločin protiv čovječnosti.....	695
ČLAN 444	
TRGOVINA LJUDIMA.....	697
▪ Identitet presude i optužbe.....	697
▪ Saizvršilaštvo u krivičnom djelu trgovina ljudima.....	699

KRIVIČNI ZAKONIK CRNE GORE

(“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 070/03 od 25.12.2003, 013/04 od 26.02.2004, 047/06 od 25.07.2006, “Službeni list Crne Gore”, br. 040/08 od 27.06.2008, 025/10 od 05.05.2010, 073/10 od 10.12.2010, 032/11 od 01.07.2011, 064/11 od 29.12.2011, 040/13 od 13.08.2013, 056/13 od 06.12.2013, 014/15 od 26.03.2015, 042/15 od 29.07.2015, 058/15 od 09.10.2015, 044/17 od 06.07.2017, 049/18 od 17.07.2018)

Prečišćeni tekst Krivičnog zakonika Crne Gore obuhvata sljedeće propise:

1. Krivični zakonik Crne Gore (“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 070/03 od 25.12.2003),
2. Ispravka Krivičnog zakonika (“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 013/04 od 26.02.2004),
3. Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (“Službeni list Republike Crne Gore”, br. 047/06 od 25.07.2006),
4. Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (“Službeni list Crne Gore”, br. 040/08 od 27.06.2008),
5. Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (“Službeni list Crne Gore”, br. 025/10 od 05.05.2010),
6. Zakon o izmjenama Zakona i drugih propisa zbog ustavne promjene u nazivu države (“Službeni list Crne Gore”, br. 073/10 od 10.12.2010),
7. Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (“Službeni list Crne Gore”, br. 032/11 od 01.07.2011),
8. Zakon o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku (“Službeni list Crne Gore”, br. 064/11 od 29.12.2011),
9. Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (“Službeni list Crne Gore”, br. 040/13 od 13.08.2013),
10. Ispravka Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika (“Službeni list Crne Gore”, br. 056/13 od 06.12.2013),
11. Zakon o izmjeni i dopuni Krivičnog zakonika Crne Gore (“Službeni list Crne Gore”, br. 014/15 od 26.03.2015),
12. Zakon o izmjeni Krivičnog zakonika Crne Gore (“Službeni list Crne Gore”, br. 042/15 od 29.07.2015),

13. Zakon o oduzimanju imovinske koristi stečene kriminalnom djelatnošću ("Službeni list Crne Gore", br. 058/15 od 09.10.2015),
14. Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 044/17 od 06.07.2017),
15. Zakon o izmjenama i dopuni Krivičnog zakonika Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 049/18 od 17.07.2018), u kojima je naznačen njihov dan stupanja na snagu.

OPŠTI DIO

GLAVA PRVA**OSNOVNE ODREDBE****Osnov i granice krivičnopravne prinude****Član 1**

Zaštita čovjeka i drugih osnovnih društvenih vrijednosti predstavlja osnov i granice za određivanje krivičnih djela, propisivanje krivičnih sankcija i njihovu primjenu, u mjeri u kojoj je to nužno za suzbijanje tih djela.

Zakonitost u određivanju krivičnih djela i propisivanju krivičnih sankcija**Član 2**

Kazna ili druga krivična sankcija može se izreći samo za djelo koje je, prije nego što je učinjeno, bilo zakonom određeno kao krivično djelo i za koje je bila zakonom propisana kazna.

Nema kazne bez krivice**Član 3**

Kazna i mjere upozorenja mogu se izreći samo učiniocu koji je kriv za učinjeno krivično djelo.

Krivične sankcije i njihova opšta svrha**Član 4**

- (1) Krivične sankcije su: kazne, mjere upozorenja, mjere bezbjednosti i vaspitne mjere.
- (2) Opšta svrha propisivanja i izricanja krivičnih sankcija je suzbijanje djela kojima se povređuju ili ugrožavaju vrijednosti zaštićene krivičnim zakonodavstvom.

GLAVA DRUGA**KRIVIČNO DJELO****1. OPŠTE ODREDBE O KRIVIČNOM DJELU****Krivično djelo****Član 5**

Krivično djelo je djelo koje je zakonom određeno kao krivično djelo, koje je protivpravno i koje je skrivljeno.

Način izvršenja krivičnog djela**Član 6**

- (1) Krivično djelo može se učiniti činjenjem ili nečinjenjem.
- (2) Krivično djelo je učinjeno nečinjenjem kad je učinilac propustio činjenje koje je bio dužan da izvrši.
- (3) Nečinjenjem može biti učinjeno i krivično djelo koje zakonom nije određeno kao nečinjenje, ako je učinilac propuštanjem dužnog činjenja ostvario obilježja krivičnog djela.

Vrijeme izvršenja krivičnog djela**Član 7**

- (1) Krivično djelo je učinjeno u vrijeme kad je izvršilac radio ili bio dužan da radi, bez obzira kad je posljedica djela nastupila.
- (2) Za saučesnika se smatra da je krivično djelo učinio u vrijeme kad je radio ili bio dužan da radi.

Mjesto izvršenja krivičnog djela**Član 8**

- (1) Krivično djelo je učinjeno u mjestu gdje je izvršilac radio i bio dužan da radi ili gdje je u cjelini ili djelimično nastupila posljedica djela, a u slučaju pokušaja i tamo gdje je posljedica pokušanog djela po njegovom umišljaju trebalo ili mogla da nastupi.
- (2) Za saučesnika se smatra da je djelo učinio i u mjestu u kojem je preduzeo radnju saučesništva.

Djelo malog značaja**Član 9**

Briše se. (*Zakon o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika, "Sl. list CG", br. 25/10*)

Nužna odbrana**Član 10**

- (1) Nije krivično djelo ono djelo koje je učinjeno u nužnoj odbrani.
- (2) Nužna je ona odbrana koja je neophodno potrebna da učinilac od svog dobra ili dobra drugoga odbije istovremen ili neposredno predstojeći

protivpravan napad.

- (3) Učinilac koji je prekoračio granice nužne odbrane može se blaže kazniti, a ako je prekoračenje učinio usljed jake razdraženosti ili prepasti izazvane napadom, može se i osloboditi od kazne.

Krajnja nužda

Član 11

- (1) Nije krivično djelo ono djelo koje je učinjeno u krajnjoj nuždi.
- (2) Krajnja nužda postoji kad je djelo učinjeno radi toga da učinilac ukloni od svog dobra ili dobra drugoga istovremenu ili neposredno predstojeću neskrivljenu opasnost koja se na drugi način nije mogla otkloniti, a pri tom učinjeno zlo nije veće od zla koje je prijetilo.
- (3) Učinilac koji je sam izazvao opasnost, ali iz nehata ili je prekoračio granice krajnje nužde, može se blaže kazniti, a ako je prekoračenje učinjeno pod naročito olakšavajućim okolnostima, može se i osloboditi od kazne.
- (4) Nema krajnje nužde ako je učinilac bio dužan da se izlaže opasnosti koja je prijetila.

Sila i prijetnja

Član 12

- (1) Nije krivično djelo ono djelo koje je učinjeno pod dejstvom apsolutne sile.
- (2) Ako je djelo učinjeno da bi učinilac od svog dobra ili dobra drugoga otklonio opasnost koja je nastala usljed sile koja nije apsolutna ili prijetnje, na učinioca će se primijeniti odredbe člana 11 ovog zakonika, uzimajući silu ili prijetnju kao neskrivljenu opasnost.
- (3) Ako je krivično djelo učinjeno pod dejstvom sile ili prijetnje, a nijesu ispunjeni uslovi iz st. 1 ili 2 ovog člana, učinilac se može blaže kazniti, a ako je djelo učinjeno pod naročito olakšavajućim okolnostima, može se i osloboditi od kazne.
- (4) U slučajevima iz st. 1 i 2 ovog člana, ako se lice prema kojem je primijenjena sila ili prijetnja ne smatra izvršiocem krivičnog djela, kao izvršilac krivičnog djela smatraće se lice koje je primijenilo silu ili prijetnju.

Krivica

Član 13

- (1) Kriv je za krivično djelo učinilac koji je uračunljiv i koji je postupao sa umišljajem, a bio je svjestan ili je bio dužan i mogao biti svjestan da je njegovo djelo zabranjeno.
- (2) Za krivično djelo učinjeno iz nehata učinilac može biti kriv samo kad to zakon određuje.

Uračunljivost**Član 14**

- (1) Nije uračunljiv učinilac koji u vrijeme izvršenja protivpravnog djela određenog u zakonu kao krivično djelo nije mogao da shvati značaj svog djela ili nije mogao da upravlja svojim postupcima usljed duševne bolesti, privremene duševne poremećenosti, zaostalog duševnog razvoja ili druge teže duševne poremećenosti (neuračunljivost).
- (2) Učinilac krivičnog djela čija je sposobnost da shvati značaj svog djela ili sposobnost da upravlja svojim postupcima bila bitno smanjena usljed nekog stanja iz stava 1 ovog člana (bitno smanjena uračunljivost) može se blaže kazniti.
- (3) Krivica učinioca krivičnog djela koji se upotrebom alkohola, droga ili na drugi način doveo u stanje u kojem nije mogao da shvati značaj svog djela ili da upravlja svojim postupcima utvrđuje se prema vremenu neposredno prije dovođenja u takvo stanje.
- (4) Učiniocu koji je pod okolnostima iz stava 3 ovog člana učinio krivično djelo u stanju bitno smanjene uračunljivosti ne može se ublažiti kazna.

Umišljaj**Član 15**

Krivično djelo je učinjeno sa umišljajem kad je učinilac bio svjestan svog djela i htio njegovo izvršenje ili kad je učinilac bio svjestan da može učiniti djelo pa je na to pristao.

Nehat**Član 16**

Krivično djelo je učinjeno iz nehata kad je učinilac bio svjestan da svojom radnjom može učiniti djelo, ali je olako držao da do toga neće doći ili da će to moći spriječiti ili kad nije bio svjestan da svojom radnjom može učiniti djelo iako je prema okolnostima pod kojima je ono učinjeno i prema svojim ličnim svojstvima bio dužan i mogao biti svjestan te mogućnosti.

Odgovornost za težu posljedicu**Član 17**

Kad je iz krivičnog djela proizašla teža posljedica zbog koje zakon za to djelo propisuje težu kaznu, ta se kazna može izreći ako je učinilac u odnosu na tu posljedicu postupao iz nehata, a i sa umišljajem ako time ne ostvaruje obilježja nekog drugog krivičnog djela.

Stvarna zabluda**Član 18**

- (1) Nije krivično djelo ono djelo koje je učinjeno u neotklonjivoj stvarnoj zabludi.
- (2) Neotklonjiva stvarna zabluda postoji ako učinilac nije bio dužan i nije mogao da izbjegne zabludu u pogledu neke stvarne okolnosti koja

predstavlja obilježje krivičnog djela ili u pogledu neke stvarne okolnosti koja bi, da je zaista postojala, činila djelo dozvoljenim.

- (3) Ako je učinilac bio u stvarnoj zabludi usljed nehata, postojaće krivično djelo učinjeno iz nehata kad je to propisano zakonom.

Pravna zabluda

Član 19

- (1) Nije krivično djelo ono djelo koje je učinjeno u neotklonjivoj pravnoj zabludi.
- (2) Neotklonjiva pravna zabluda postoji ako učinilac nije bio dužan i nije mogao da zna da je djelo koje je učinio zabranjeno.
- (3) Učiniocu koji nije znao da je djelo zabranjeno, ali je to bio dužan i mogao da zna, kazna se može ublažiti.

2. POKUŠAJ KRIVIČNOG DJELA I DOBROVOLJNI ODUSTANAK

Pokušaj

Član 20

- (1) Ko sa umišljajem započne izvršenje krivičnog djela, ali ga ne dovrši, kazniće se za pokušaj krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna, a za pokušaj drugog krivičnog djela samo kad zakon izričito propisuje kažnjavanje i za pokušaj.
- (2) Kao započinjanje izvršenja krivičnog djela smatra se i upotreba određenog sredstva ili primjena određenog načina izvršenja, ako su oni zakonom određeni kao obilježja krivičnog djela.
- (3) Učinilac će se za pokušaj kazniti kaznom propisanom za krivično djelo, a može se i blaže kazniti.

Nepodoban pokušaj

Član 21

Učinilac koji pokušava da izvrši krivično djelo nepodobnim sredstvom ili prema nepodobnom predmetu može se osloboditi od kazne.

Dobrovoljni odustanak

Član 22

- (1) Učinilac koji je pokušao izvršenje krivičnog djela, ali je dobrovoljno odustao od njegovog izvršenja, može se osloboditi od kazne.
- (2) U slučaju dobrovoljnog odustanka, učinilac će se kazniti za one radnje koje čine neko drugo samostalno krivično djelo, koje nije obuhvaćeno krivičnim djelom od čijeg izvršenja je učinilac odustao.

3. SAUČESNIŠTVO U KRIVIČNOM DJELU

Izvršilaštvo i saizvršilaštvo

Član 23

- (1) Izvršilac krivičnog djela je lice koje preduzima radnju izvršenja krivičnog djela ili koje posredstvom drugog lica izvrši krivično djelo, ukoliko se to drugo lice ne može smatrati izvršiocom krivičnog djela.
- (2) Ako više lica, učestvovanjem u radnji izvršenja sa umišljajem ili iz nehata, zajednički izvrše krivično djelo, ili ostvarujući zajedničku odluku drugom radnjom sa umišljajem bitno doprinesu izvršenju krivičnog djela, svako od njih kazniće se kaznom propisanom za to djelo.

Podstrekavanje

Član 24

- (1) Ko drugog sa umišljajem podstrekne da učini krivično djelo, kazniće se kao da ga je sam izvršio.
- (2) Ko drugog sa umišljajem podstrekava na izvršenje krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od pet godina ili teža kazna, a djelo ne bude ni pokušano, kazniće se kao za pokušaj krivičnog djela.

Pomaganje

Član 25

- (1) Ko drugom sa umišljajem pomogne u izvršenju krivičnog djela, kazniće se kao da ga je sam izvršio, a može se i blaže kazniti.
- (2) Kao pomaganje u izvršenju krivičnog djela smatra se naročito: davanje savjeta ili uputstava kako da se izvrši krivično djelo, stavljanje učiniocu na raspolaganje sredstava za izvršenje krivičnog djela, stvaranje uslova ili otklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog djela, kao i unaprijed obećano prikrivanje krivičnog djela, učinioca, sredstava kojima je krivično djelo izvršeno, tragova krivičnog djela ili predmeta pribavljenih krivičnim djelom.

Granice odgovornosti i kažnjivosti saučesnika

Član 26

- (1) Saizvršilac je odgovoran u granicama svog umišljaja ili nehata, a podstrekač i pomagač u granicama svog umišljaja.
- (2) Saizvršilac, podstrekač ili pomagač koji je dobrovoljno spriječio izvršenje krivičnog djela može se osloboditi od kazne.
- (3) Lični odnosi, svojstva i okolnosti usljed kojih zakon isključuje krivicu ili dozvoljava oslobođenje od kazne, od kojih zavisi postojanje lakšeg ili težeg oblika djela ili koje utiču na odmjeravanje kazne, mogu se uzeti u obzir samo onom izvršiocu, saizvršiocu, podstrekaču ili pomagaču kod kojeg takvi odnosi, svojstva i okolnosti postoje.

**Kažnjavanje podstrekača i pomagača
za pokušaj i lakše krivično djelo****Član 27**

- (1) Ako je krivično djelo ostalo u pokušaju podstrekač i pomagač će se kazniti za pokušaj.
- (2) Ako je izvršilac izvršio lakše krivično djelo od onog na koje se podstrekanje ili pomaganje odnosi, a koje bi bilo njime obuhvaćeno, podstrekač i pomagač će se kazniti za krivično djelo koje je učinjeno.
- (3) Odredba stava 2 ovog člana neće se primijeniti ako bi se podstrekač strože kaznio primjenom člana 24 stav 2 ovog zakonika.

**4. POSEBNE ODREDBE
O ODGOVORNOSTI ZA KRIVIČNA DJELA
UČINJENA PUTEM MEDIJA****Odgovornost urednika****Član 28**

- (1) Za krivična djela učinjena putem medija odgovoran je urednik, odnosno lice koje ga je zamjenjivalo u vrijeme objavljivanja informacije, ako:
  - 1) je do završetka glavnog pretresa pred prvostepenim sudom autor ostao nepoznat;
  - 2) je informacija objavljena bez saglasnosti autora;
  - 3) su u vrijeme objavljivanja informacije postojale stvarne ili pravne smetnje za gonjenje autora, koje i dalje traju.
- (2) Nije odgovoran urednik, odnosno lice koje ga zamjenjuje ako iz opravdanih razloga nije znao za neku od okolnosti navedenih u stavu 1 tač. 1 do 3 ovog člana.

**Odgovornost izdavača, štampara
i proizvođača****Član 29**

- (1) Kad postoje uslovi iz člana 28 ovog zakonika odgovorni su:
  - 1) izdavač - za krivično djelo učinjeno putem nepovremene štampane publikacije, a ako nema izdavača ili postoje stvarne ili pravne smetnje za njegovo gonjenje - štampar koji je za to znao;
  - 2) proizvođač - za krivično djelo učinjeno putem kompakt diska, gramofonske ploče, magnetofonske trake i drugih auditivnih sredstava, filma za javno i privatno prikazivanje, dijapozitiva, videosredstava ili sličnih sredstava namijenjenih širem krugu lica.
- (2) Ako je izdavač, štampar ili proizvođač pravno lice ili državni organ, odgovorno je lice koje odgovara za izdavanje, štampanje ili proizvodnju.

Primjenjivanje odredaba iz čl. 28 i 29**Član 30**

Odredbe o odgovornosti lica iz čl. 28 i 29 ovog zakonika primjenjuju se samo, ako se ta lica po opštim odredbama ovog zakonika ne mogu smatrati učiniocem krivičnog djela.

5. ODGOVORNOST PRAVNIH LICA ZA KRIVIČNO DJELO**Član 31**

Odgovornost pravnih lica za krivična djela, kao i sankcije za njih biće zakonom predviđene.

KRIVIČNI ZAKONIK CRNE GORE

ODABRANA SUDSKA PRAKSA

Član 10

NUŽNA ODBRANA

PRAVO DA SE TJELESNI INTEGRITET ZAŠTITI ADEKVATNIM SREDSTVOM

Optuženi je u odbrani od protivpravnog napada koristio sredstvo-nož koje je srazmjerno i bilo neophodno potrebno za odbijanje takvog napada od sebe, budući da je bio napadnut od strane tri lica, kada je, usljed primljenih udarača, konstituisano njegovo pravo da svoj tjelesni integritet zaštiti adekvatnim sredstvom.

Presudom Višeg suda u Podgorici K. br. 51/2017 od 28.11.2018 godine, nakon što je tužilac izmijenio činjenični opis optuženog akta i pravnu kvalifikaciju stavljajući optuženom na teret da je izvršio krivično djelo laka tjelesna povreda iz čl. 152 st. 2 a u vezi st. 1 KZCG, optuženi B. R. je na osnovu čl. 373 st. 1 tač. 1 Zakonika o krivičnom postupku (ZKP-a) u vezi čl. 10 st. 1 i 2 KZCG oslobođen od optužbe zbog krivičnog djela laka tjelesna povreda iz čl. 152 st. 2 u vezi st. 1 KZCG u vezi čl. 10 st. 1 i 2 KZ CG.

Nasuprot žalbenim navodima tužioca prvostepeni sud izvodi pravilan zaključak da je optuženi napadnut od strane tri lica koja su bila zajedno u istom društvu i to N. I., oštećenog A. V., koji je po sopstvenom kazivanju tri godine trenirao boks i džudo, i M. Č., da im optuženi nije dao povod za ovakav napad, te da je optuženi u toku trajanja napada uzeo nož koji je nosio sa sobom i istim ubo oštećenog u predjelu grudi.

Navedeni napad N. I., oštećenog A. V. i M. Č., koji je uslijedio bez ikakvog razloga za to, a na tjelesni integritet okrivljenog R. B., bio je protivpravan, pa je okrivljeni da bi odbio takav istovremeni napad od sebe, uzeo nož i istim ubo oštećenog A. V..

Optuženi je, kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, kritičnom prilikom u odbrani od protivpravnog napada koristio sredstvo-nož koje je srazmjerno i bilo neophodno potrebno za odbijanje takvog napada od sebe, budući da je bio napadnut od strane tri lica, nakon što je prebijen njegov drug C. M., od strane oštećenog i Č. M., kada je, usljed primljenih udarača, konstituisano njegovo pravo da svoj tjelesni integritet zaštiti adekvatnim sredstvom, kao što je to i bilo u konkretnom slučaju.

Prvostepeni sud je, nasuprot žalbenim navodima tužioca, pravilno postupio kada nije prihvatio iskaz svjedoka V. A. koji je naveo da je optuženog B. R. udarao samo oštećeni, jer je I. N. naveo da je desnom nogom pogurao optuženog u predjelu stomaka, a Č. M. da je okrivljenog udario šakom najmanje jednom, a moguće i više puta, pa kada se to dovede u vezu sa

izjašnjenjem svjedoka A. V. sa glavnog pretresa da on nije mogao baš sve da isprati, jer je bila gužva, prvostepeni sud izvodi pravilan zaključak, da njegovo opažanje nije bilo potpuno.

Osim toga, i po nalaženju ovog suda, iskazi svjedoka I. N. i M. Ć. imaju posebnu dokaznu snagu u ovom dijelu, jer su oni bili na strani oštećenog, pa je van svake logike da inkriminišu sebe vezano za svoje djelovanje prema optuženom, a da se tako nešto nije stvarno desilo.

Prvostepeni sud je pravilnom ocjenom izvedenih dokaza utvrdio da je optuženi postupao u nužnoj odbrani koja je bila neophodno potrebna da od sebe odbije istovremeni protivpravni napad, pravilno nalazeći da je optuženi djelovao u nužnoj odbrani, te ga je primjenom čl. 10 st. 1 i 2 KZCG i čl. 373 st. 1 tač. 1 ZKP-a, oslobodio od optužbe.

Presuda Apelacionog suda Crne Gore, Kž. br. 29/19 od 20.03.2019. godine

FAKULTATIVNI OSNOVI ZA UBLAŽAVANJE KAZNE

Kada je krivično djelo učinjeno u prekoračenju granica nužne odbrane i kada je u pitanju pokušaj krivičnog djela, to predstavlja fakultativne osnove za ublažavanje kazne.

Na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje drugostepeni sud je pravilno primijenio Krivični zakonik kada je radnje okrivljenih, opisane u izreci drugostepene presude kvalifikovao kao krivično djelo teško ubistvo u pokušaju u prekoračenju nužne odbrane iz čl. 144 tač. 8 u vezi čl. 10 st. 2 i 3 KZ i krivično djelo nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 st. 1 Krivičnog zakonika Crne Gore.

Naime, drugostepeni sud je pravilno utvrdio da je napad oštećenih na okrivljenog M. bio objektivan i stvaran s obzirom na brojnost i agresivnost napadača i da su okrivljeni ispaljujući projekte u cilju odbijanja napada prekoračili granice nužne odbrane, s obzirom da veći broj ispaljenih projektila i brojnost nanijetih povreda oštećenima ukazuju da intenzitet odbrane nije bio u dovoljnoj srazmjeri sa intenzitetom napada.

Kod ovako prihvatljive, pravne ocjene drugostepenog suda, predmetne žalbe su neosnovane i u njihovim djelovima kojima je ukazivano na povrede Krivičnog zakonika.

Žalbom Višeg državnog tužilaštva u Bijelom Polju drugostepena presuda se neosnovano pobija i zbog odluke o kazni.

S tim u vezi ovaj sud je ocijenio da je drugostepeni sud pravilno utvrdio i vrednovao sve okolnosti iz čl. 42 Krivičnog zakonika Crne Gore i da je pridao poseban značaj jačini ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra koja

je posebno izražena u činjenici da je oštećeni F. od zadobijenih povreda ostao nepokretan.

Ali polazeći od toga da je krivično djelo učinjeno u prekoračenju granica nužne odbrane i da je u pitanju pokušaj krivičnog djela što predstavlja fakultativne osnove za ublažavanje kazne u skladu sa čl. 10 st. 3 i čl. 20 st. 3 Krivičnog zakonika Crne Gore, drugostepeni sud je pravilno ocijenio da prilikom utvrđivanja pojedinačnih kazni ima mjesta da se za krivično djelo teško ubistvo u pokušaju u prekoračenju nužne odbrane ublaži kazna ispod granice propisane kazne.

I po ocjeni ovog suda jedinstvene kazne zatvora okrivljenima u trajanju od po 2 (dvije) godine i 7 (sedam) mjeseci su odmjerene u skladu sa potrebom da doprinesu ostvarivanju svrhe kažnjavanja iz čl. 32 Krivičnog zakonika Crne Gore u okviru opšte svrhe propisivanja i izricanja krivičnih sankcija iz čl. 4 st. 2 istog zakonika.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, KŽ-I. br. 14/16 od 16.12.2016. godine

PRAVILNO UTVRĐENJE ODLUČNIH ČINJENICA

Sve dok protivpravno napadnuto lice odbija istovremeni ili predstojeći napad na način i sredstvom koje je srazmjerno napadu i koje je neophodno potrebno da bi se napad odbio i takvom neophodno potrebnom odbranom povrijedi dobro napadača, ne čini krivično djelo. Napadnuti može da bježi ili da se skriva ali nije dužan da tako postupi. Bez jasnog utvrđenja odlučne činjenice da li je napad oštećenog koji je bio ozbiljan i protivpravan prestao u trenutku kada je okrivljeni preduzeo radnju izvršenja, ne može se ocijeniti da li je Krivični zakonik primijenjen na štetu okrivljenog.

Prvostepenom presudom K. br. 12/15 od 11.03.2015. godine okrivljeni Ž. K. oglašen je krivim za krivično djelo ubistvo iz čl. 143 KZ CG zato što je:

“Dana 09.11.2010. godine, oko 22 časa, u selo S. V., opština B., lišio života oštećenog K. M. na način što je povodom svađe nastale između oštećenog K. M. i K. S., oca okrivljenog, a nakon što je oštećeni K. M. pokušao nasilno da uđe u porodičnu kuću K. S. okrivljeni K. Ž. je otključao zaključana vrata i iz automatske puške AK 47-AB kalibar 7,62mm, fabričkog broja 392884 u pravcu tijela oštećenog ispalio više projektila koji su ga pogodili u predjelu grudi nanoseći mu povrede u vidu rane prostreline u desnom dojkinom predjelu, rane prostreline u desnom nizdojkinom predjelu, rane prostreline na prednjoj strani lijeve nadlaktice, rane prostreline na prednjoj unutrašnjoj strani desne nadlaktice i rane prostreline na unutrašnjoj strani desne nadlaktice, od kojih povreda je nastupila smrt.”

Prvostepeni sud u obrazloženju prvostepene presude navodi da je vještak telekomunikacione struke pretragom memorije mobilnog telefona oca okrivljenog pronašao SMS poruku koju je oštećeni, neposredno pred predmetni događaj u 19,57h, uputio ocu okrivljenog, a koja je bila sledeće sadržine: "Govno jedno noćas ću da te sjebem, glavu ću da ti otkinem, bre govno jedno sve ću ti zapaliti".

Nadalje prvostepeni sud utvrđuje da je oštećeni nakon toga došao ispred kuće oca okrivljenog sa nožem, pa njegovo takvo ponašanje cijeni kao neposredno predstojeći napad.

Naime, na strani 19 u prvom pasusu prvostepene presude navodi se: "U smislu neposredno predstojećeg napada na život i tijelo K. S. moglo bi se po ocjeni ovog suda uzeti u obzir ono ponašanje pokojnog, koje je optuženi u svojoj odbrani predstavio kao trenutak u kom je vidio da M. sa nožem u ruci, uz stepenice juri ka ulaznim vratima porodične kuće u čijoj unutrašnjosti se nalazio njegov otac".

U narednom dijelu obrazloženja, na strani 20 prvostepene presude u drugom pasusu, a nakon što se prethodno konstatuje da je optužba riječ "nasilno" koja se odnosi na pokušaj oštećenog da uđe u kuću okrivljenog i njegovog oca, koristila "kolokvijalno" da bi se "okarakterisalo guranje pokojnog i njegovog oca, njegovo zadržavanje kao i sve postupke kojim ga je otac sprečavao da se približi vratima..." prvostepeni sud ocjenjuje da ".. otac pokojnog" time "već preduzima odbrambene radnje nužne pomoći da bi spriječio nastavak napada.....".

Dakle, prvostepeni sud u jednom dijelu razloga presude utvrđuje da je napad oštećenog predstojao, a iz razloga u drugom dijelu obrazloženja proizilazi da je napad otpočeo i da otac oštećenog pokušava da "spriječi nastavak napada".

Međutim prvostepeni sud ne određuje prema odlučnoj činjenici, a naime, da li je i kada napad oštećenog na dobro okrivljenog i njegovog oca prestao prije nego je okrivljeni preduzeo radnju izvršenja.

Bez pravilnog utvrđenja i jasnog opredjeljenja činjenice da li je napad oštećenog u trenutku preduzimanja radnje izvršenja od strane okrivljenog već bio prestao, Vrhovni sud nije mogao odlučiti o zahtjevu za zaštitu zakonitosti i ocijeniti da li je Krivični zakonik Crne Gore primjenjen na štetu okrivljenog.

Ni Apelacion sud u razlozima drugostepene presude nije razjasnio ove činjenice. Naime na strani 4 drugostepene presude u dijelu u kom se sud određuje prema žalbenim navodima branioca okrivljenog navodi se:

"Međutim, prvostepeni sud je pravilnom analizom odbrane optuženog K. Ž., te ostalih provedenih dokaza, utvrdio kao tačno da je oštećeni došao

u sukob sa ocem optuženog Ž. - K. S., da je bio iznerviran ponašanjem K. S., te da je istom prijetio, pa je te ozbiljne prijetnje uputio i SMS porukom te je to saopštio i svjedoku D., koji je, svativši ozbiljnost prijetnji, telefonskim putem obavijestio optuženog K. Ž. i svjedoka K. I. te tražio od njih da reaguju, što su ovi i učinili dolaskom u selo da spriječe oštećenog u svom naumu da napadne K. S. Optuženi je... čuo... i vidio oštećenog koji je bio agresivan i jurio prema kući i držao nož u rukama radi čega je zaključao ulazna vrata.

Oštećeni je tada i pokušao da uđe nasilno u kuću na način što je uhvatio kvaku i guranjem u vrata konstatovao da su ista zaključana a to isto je učinio i svjedok K. I., koji je nakon toga govorio da se vrata ne otključavaju, nakon čega... oštećeni je nastvio sa prijetnjama i sa nožem u rukama agrasivnost i prijetnju ispoljavao na terasi ispred kuće, udarajući oštricom noža ogradu terase... kada optuženi bez za to pravog povoda i razloga uzima pušku koja je repetirana, otvara ulazna vrata i neposredno iz blizine puca više puta u oštećenog te ga lišio života.

... U konkretnom slučaju, dovoljno je radi zaštite bilo ostajanje u kući na kojoj su bila zaključana ulazna vrata, što ukazuje da napad i prijetnja oštećenog spriječena je povlačenjem u kuću - to jest izmicanjem od napada dakle defanzivnom odbranom.

Iz svega gore iznesenog, kako to pravilno nalazi prvostepeni sud postupak optuženog i ispaljivanje projektila, očigledno nije mogao imati drugi cilj osim obračuna sa oštećenim i njegovo lišenje života.”

Ovakvi razlozi drugostepene presude nisu prihvatljivi i njima se stvara znatna sumnja o istinitosti odlučnih činjenica.

Naime, lice čije je dobro protivpravno napadnuto može da odabere bjekstvo, sakrivanje ili bilo koji drugi način ponašanja kojim će izbjeći da napadač povrijedi njegovo dobro prilikom već preduzetog protivpravnog napada ili napada koji predstoji.

Dakle, lice, čije je dobro ugroženo predstojećim ili postojećim protivpravnim napadom drugog, može da izabere da se ne brani već da bježi ili se skriva.

To je stvar njegovog ličnog izbora i na to ima pravo.

Dakle napadnuti može da bježi ili da se skriva i da tako spriječi povređivanje svog dobra koje je protivpravno napadnuto, ali nije dužan da tako postupi.

Naime, protivpravno napadnuto lice ima pravo da neophodno potrebnom odbranom koja može biti samo aktivno činjenje, a ne pasivno uzmićanje kako pogrešno cijene nižestepeni sudovi, odbije istovremeni ili neposredno predstojeći napad drugog lica.

Sve dok protivpravno napadnuto lice odbija istovremeni ili predstojeći napad na način i sredstvom koje je srazmjerno napadu i koje je neophodno potrebno da bi se napad odbio i takvom neophodno potrebnom odbranom povrijedi dobro napadača ne čini krivično djelo.

Međutim, ukoliko napadnuti prekorači granice nužne odbrane i tako povrijedi dobro napadača učiniće krivično djelo čije bitne elemente ostvari prekoračujući granice nužne odbrane.

Dajući razloge da je radi zaštite okrivljenog i njegovog oca bilo dovoljno ostajanje u kući jer bi time napad oštećenog bio spriječen njihovim povlačenjem u kuću, drugostepeni sud se kao i prvostepeni na nesumnjiv način ne određuje niti utvrđuje odlučnu činjenicu, a naime da li je napad oštećenog, koji je nesumnjivo i po utvrđenju nižestepeni sudova bio ozbiljan i protivpravan, bio prestao u trenutku kada je okrivljeni otvorio vrata svoje kuće na šta je svakako imao pravao.

Bez jasnog utvrđenja ove činjenice Vrhovni sud nije mogao ocijeniti da li je Krivični zakonik primjenjen na štetu okrivljenog.

U ponovnom postupku prvostepeni sud će provesti do sada provedene dokaze i po potrebi nove, na nesumnjiv način će utvrditi da li je napad oštećenog, koji je od strane sudova nesumnjivo utvrđen, već bio prestao kada je okrivljeni preduzeo radnju izvršenja, pa u slučaju da utvrdi da oštećeni nije napadao okrivljenog u trenutku kada je ovaj preduzeo radnju ispaljenja projektila na njega, ocijenice da li je psihičko stanje u kome se okrivljeni u tom trenutku nalazio, a shodno nalazu i mišljenju vještaka psihijatrijske struke, koje će po potrebi, radi razjašnjenja ovih činjenica, ponovo saslušati, može podvesti pod pravni pojam jake razdraženosti.

Pravilnim utvrđenjem ovih odlučnih činjenica nižestepeni sudovi će biti u prilici da pravilno primijene Krivični zakonik.

Imajući u vidu da se pravosnažne presude nižestepeni sudova u ovom predmetu po zahtjevu za zaštitu zakonitosti ukidaju po drugi put, a pri tom polazeći od odredbe čl. 444 ZKP-u kojom je propisano da će Vrhovni sud presudom kojom odlučuje o zahtjevu za zaštitu zakonitosti ukinuti odluku zbog postojanja sumnje o istinitosti odlučnih činjenica utvrđenih u odluci protiv koje je zahtjev podnijet i narediti da se održi glavni pretres pred istim ili drugim stvarno nadležnim prvostepenim sudom, Vrhovni sud je odlučio da predmet ne upućuje drugom stvarno nadležnom prvostepenom sudu, već da naredi da se pretres održi pred potpuno izmjenjenim vijećem prvostepenog suda.

Ovakva odluka u skladu je sa odredbom čl. 407 st. 3 ZKP-u.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 3/16 od 23.02.2016. godine

POZIVANJE NA NUŽNU ODBRANU

Na nužnu odbranu se ne može pozivati onaj koji je sukob izazvao.

Nužna odbrana, a kako je to definisano čl. 10 st. 2 KZ, je ona odbrana koja je neophodno potreba da učinilac od svog dobra ili dobra drugog odbije istovremeni ili neposredno predstojeći napad.

Pri tome na nužnu odbranu se ne može pozivati onaj koji je sukob izazvao.

U konkretnom slučaju nižestepeni sudovi su na nesumnjiv način utvrdili da je optuženi B. započeo sukob, koji je poprimio karakter čupanja i guranja, da je intervencijom članova obezbjeđenja lokala - svjedoka Š. i B. prestalo to čupanje i guranje, da je optuženom najbliži bio svjedok B. koji je pokušavao da ga spriječi u pucanju, da je tada optuženi pucao u K. i D., a zatim i u B., kojem je on - optuženi prišao, pa osnovano nižestepeni sudovi dovodeći u vezu takva utvrđenja sa naprijed navedenom zakonskom odredbom zaključuju da su neprihvatljivi navodi odbrane da je optuženi postupao u nužnoj odbrani.

Sve prednje čini neosnovanom tvrdnju branioca B. da je optuženi postupao u prekoračenju nužne odbrane, jer je utvrđeno da optuženi nije od sebe odbijao istovremeni protivpravni napad.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. I br. 4/14 od 02.06.2014. godine

PRAVO DA BRANI SEBE ILI SVOJE DOBRO ILI DOBRO DRUGOG

Napadnuti nije dužan da prethodno pokušava spriječiti povredu svog dobra od protivpravnog napada, skrivanjem, bjekstvom ili pozivanjem policije, jer on ima pravo da brani sebe ili svoje dobro (ili dobro drugog) i tako odbije protivpravni napad koji ugrožava ili povređuje njega, odnosno njegovo dobro (ili dobro drugog).

Neprihvatljiv je stav prvostepenog suda (str. 31 drugi i četvrti pasus prvostepene presude), da napadnuti stiče pravo da se brani tek onda kad se zaštita njegove bezbjednosti ne može pružiti od strane onih koji se tim poslovima bave po Ustavu i zakonu, a koji stav je prihvatio i drugostepeni sud.

Vrhovni sud smatra potrebnim ukazati nižestepenim sudovima da je pravo na nužnu odbranu, pravo protivpravno napadnutog koje nije uslovljeno ničim mimo uslova propisanih u članu 10 st. 2 KZ-a.

Ovo znači da pravo na nužnu odbranu ima učinilac čije je bilo koje do-

bro, ili dobro drugog, protivpravno napadnuto i to pravo ima sve dok napad traje kao i u slučaju kada napad neposredno predstoji.

Napadnuti nije dužan da prethodno pokušava spriječiti povredu svog dobra od protivpravnog napada, skrivanjem, bjekstvom, ili pozivanjem policije, jer on ima pravo da brani sebe ili svoje dobro (ili dobro drugog) i tako odbije protivpravni napad koji ugrožava ili povređuje njega odnosno njegovo dobro (ili dobro drugog).

Sve dok u odbijanju protivpravnog napada napadnuti koristi sredstva i način koji je srazmjeran napadu i neophodno potreban da bi se napad odbio, napadnuti ne čini krivično djelo.

U slučaju prekoračenja te granice primjenjuje se odredba čl. 10 st. 3 KZ-a.

Dakle, nalazeći da je okrivljeni morao pozvati policiju, jer navodno tek nakon toga stiče pravo da se brani, prvostepeni sud je konstituisao predhodni uslov za korištenje prava na nužnu odbranu koji zakon ne poznaje i time prekoračio svoja ovlašćenja, koja po zakonu ima.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 1/14 od 17.02.2014. godine

PREKORAČENJE GRANICA NUŽNE ODBRANE

Postoji prekoračenje granica nužne odbrane kada okrivljeni odbijajući od sebe istovremeni protivpravni napad oštećenog, koji se sastojao u udaranju pesnicama, nožem oštećenom zada više udaraca.

Cijeneći navode odbrane okrivljenih i sve provedene dokaze Apelacioni sud je utvrdio da se između oštećenog B. i okrivljenog Š., sa jedne strane i sa druge strane okrivljenih T. i N. odvijala prepirka, da je oštećeni B. uputio okrivljenom T. poziv na fizički obračun upućujući mu riječi "hoćeš li da se bijemo", da je okrivljeni N. stao između njih dvojice i preduzeo radnje u cilju sprečavanja tuče, da je tada okrivljeni Š. započeo tuču udarajući okrivljenog N. na način opisan u izreci pobijane presude pod tačkom III, da je potom oštećeni B. napao okrivljenog T. na način opisan u izreci iste pod tačkom I, te da je okrivljeni T. odbijajući od sebe taj protivpravni napad, a nalazeći se u stanju jake prepasti izazvane napadom oštećenog B., kuhinjskim nožem zadao više udaraca oštećenom B. nanoseći mu povrede od kojih je kod ovoga nastupila smrt.

Utvrdivši takvo činjenično stanje osnovano drugostepeni sud pobijanom presudom zaključuje da je napad oštećenog B. bio stvaran i protivpravan usmjeren na ugrožavanje tjelesnog integriteta okrivljenog T., koji isti nije isprovocirao, niti doprinio da do istog dođe na bilo koji način, da je

on - okrivljeni T. dok je taj napad trajao kuhinjskim nožem nanio povrede oštećenom, te da ta odbrana nije bila srazmjerna sa napadom oštećenog (str. 19 pobijane presude).

Utvrdivši takvo činjenično stanje pravilno je drugostepeni sud primijenio član 10 st. 3 KZ, jer je u konkretnom slučaju postojao protivpravni napad oštećenog, a okrivljeni preduzeo radnje u cilju odbijanja istovremenog protivpravnog napada i pri tom nalazeći se u stanju jake prepasti izazvane tim napadom prekoračio granice nužne odbrane s obzirom na upotrijebljeno sredstvo i broj zadatih udaraca.

Neprihvatljivi su, zato, navodi podignutog zahtjeva da je počinjena povreda člana 10 KZ.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kzz. br. 1/13 od 18.02.2013. godine

STANJE JAKE RAZDRAŽENOSTI KAO OSNOV ZA OSLOBOĐENJE OD KAZNE

Stanje jake razdraženosti procjenjuje se po objektivnim mjerilima kako se u datoj situaciji ponaša većina ljudi, a ne po subjektivnoj ocjeni samog optuženog da li je bez kritičkog rasuđivanja i na mah odlučio da izvrši krivično djelo.

Ovaj sud nalazi da je činjenično stanje drugostepenog suda ostalo nepotpuno utvrđeno.

Name, drugostepeni sud zaključuje da se optuženi S. R. u vrijeme izvršenja krivičnog djela nalazio u stanju afekta, straha, razdražljivosti, bijesa jakog intenziteta koji odgovara privremenoj duševnoj poremećenosti, odnosno stanju patološkog afekta, pri čemu sud u svemu prihvata nalaz i mišljenje vještaka neuropsihijatra prof. dr S. M.

Međutim, drugostepeni sud ne utvrđuje odlučnu činjenicu da li je stanje jake razdraženosti kod optuženog rezultat teškog vrijeđanja od strane oštećenog, s tim što se stanje jake razdraženosti procjenjuje po objektivnim mjerilima kako se u datoj situaciji ponaša većina ljudi, a ne po subjektivnoj ocjeni samog optuženog da li je bez kritičkog rasuđivanja i na mah odlučio da izvrši predmetno krivično djelo.

Osnovano se žalbom državnog tužioca ukazuje da je činjenično stanje drugostepenog suda pogrešno utvrđeno.

Ovo kod činjenice što drugostepeni sud u svemu prihvata odbranu optuženog S. R, koja je po stanovištu drugostepenog suda u svemu potkrijepljena iskazom svjedoka Đ. D.

Međutim, sud ne cijeni u dovoljnoj mjeri iskaz oštećenog M. R, koji je

istakao da je kritične prilike zadobio dvije strijelne povrede u predjelu natkoljenice lijeve noge i donjeg okrajka palca desnog stopala, što bi ukazivalo da je do ispaljenja oba hica došlo upravo u trenutku kada je oštećeni M. R. držao na ruke optuženog pokušavajući da spusti ruke optuženog kako bi usmjerio otvor usta cijevi pištolja prema zemlji.

U prilog kazivanja oštećenog M. R. stoji nesporna činjenica da je optuženi S. R. kritične prilike, zadobio dvije povrede u vidu krvnih podliva kože podlaktice desne i lijeve ruke, koje povrede prema nalazu i mišljenju vještaka medicinske struke su mogle nastati u trenutku kada je oštećeni uhvatio i držao za ruke optuženog.

Takođe, za izvođenje pravilnog zaključka ko je skrivio kritični događaj i kako se isti odigrao trebalo je svestranije ocijeniti iskaz svjedoka R. D, koji je tvrdio da je optuženi S. R. prilikom prethodnog susreta sa oštećenim M, u prodavnici kada je došlo do rasprave između njih dvojice, a što je prethodilo samom događaju, kazao oštećenom M. "Jebaš mi mrtva M. te mi nećeš platiti", te riječi "Izbušiću te, izrešetaću te", što je u saglasnosti sa iskazom oštećenog, kao i nespornu činjenicu da je optuženi S. R, nakon zaustavljanja svog putničkog vozila, izašao iz vozila i uputio se prema oštećenom koji je takođe na makadamskom putu zaustavio svoje vozilo.

U ponovnom postupku drugostepeni sud će okloniti navedene povrede postupka na koju je ukazano ovim rješenjem i upotpuniti činjenično stanje saslušanjem vještaka neuropsihijatra prof. dr M. S. na prednje okolnosti, pa će nakon svestrane ocjene žalbe branioca optuženog S. R. koja je izjavljena protiv prvostepene presude i svih spisa predmeta biti u mogućnosti da donese pravilnu i zakonitu odluku.

Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž-I. br. 53/11 od 03.10.2011. godine

PREKORAČENJE GRANICA NUŽNE ODBRANE

Ako između samog napada i odbijanja napada nije bilo srazmjere koja bi bila neophodna da bi se odbio istovremeni neskrivljeni protivpravni napad, prekoračene su granice nužne odbrane.

Pravilno je našao drugostepeni sud, da su saslušani svjedoci obesnažili tvrdnju oštećenog da se sa optuženim susreo licem u lice, te da su se hvatali za odjeću, jer su saslušani svjedoci potvrdili da je oštećeni sa leđa prišao optuženom i prvo ga udario pesnicom u predjelu glave, a zatim uhvatio za ruku i leđa povlačeći ga prema prolazu, što i po zaključivanju ovog suda predstavlja radnju protivpravnog napada, pa je optuženi istovremeno preduzeo radnje odbijanja neskrivljenog napada, tako što je sa lijevom rukom

potegao nož iz predjela pojasa i sa dva udarca nožem dužine sječiva 12 cm, dva puta uboo oštećenog, i to u predjelu lijeve nadlaktice i u lijevom lopačnom predjelu.

Nije osnovan žalbeni navod optuženog, da je povrijeđen Krivični zakonik, jer je postupao u nužnoj odbrani, te da je imajući u vidu faktor iznenadnog napada od strane oštećenog, bio potpuno onemogućen da na drugi način odbije napad, a ovo tim prije što je napad oštećenog prestao tek nakon što je istom sa nožem zadao drugi udarac.

Naime, i po ocjeni ovog suda, drugostepeni sud je izveo pravilan zaključak da između samog napada i odbijanja napada, nije bilo srazmjere i opisana djelatnost optuženog nije bila neophodna da bi se odbio napad oštećenog, pa je optuženi prekoračio intenzitet neophodne odbrane u odnosu na intenzitet napada, a ovo imajući u vidu realne mogućnosti optuženog za odbijanje napada, jer je oštećeni bio goloruk i postojala je proporcija u njihovoj fizičkoj snazi, što se drugostepeni sud uvjerio i neposrednim opažanjem na pretresu, a uz to su obojica mlađa lica, i to optuženi rođen 1987. godine a oštećeni rođen 1988. godine, pa se optuženi mogao i fizičkom snagom suprotstaviti oštećenom i odbiti njegov napad, ali isto to nije ni pokušao, čime je prekoračio granice nužne odbrane i u tom prekoračenju sa umišljajem pokušao da liši života oštećenog.

Na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje, drugostepeni sud je pravilno primijenio materijalno pravo kada je radnje optuženog, pravno kvalifikovao kao krivično djelo ubistvo u pokušaju u prekoračenju nužne odbrane iz člana 143 u vezi čl. 20 stav 1 u vezi čl. 10 st. 3 Krivičnog zakonika, tako da su neosnovani žalbeni navodi da je pobijanom presudom povrijeđen Krivični zakonik na štetu optuženog.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Kž-I. br. 2/11 od 14.03.2011. godine

Član 13**KRIVICA****NEMA KAZNE BEZ KRIVICE**

Krivica postoji onda kada je učinilac bio uračunljiv i postupao sa umišljajem a bio je svjestan ili je bio dužan i mogao biti svjestan da je njegovo djelo zabranjeno.

U konkretnom slučaju okrivljeni je oglašen krivim da je svjestan djela čije je izvršenje htio, napao policajca M., u vršenju poslova javne bezbjednosti - obezbjeđenja Osnovnog suda u Nikšiću, na način što nije postupio po njegovom nalogu i vratio se da pomjeri vozilo koje je parkirao ispred kapije suda, što je ometalo normalni ulazak stranaka u sud, već je policajca uhvatio za lijevu ruku u predjelu podlaktice i odgurnuo ga, a zatim nastavio kretanje prema prostoriji u kojoj je trebao da se javi na suđenje, pa kada ga je policajac povukao za lijevu ruku i vratio nazad okrivljeni je skidajući torbicu sa ramena obratio mu se riječima "sad ćeš da vidiš".

Po ocjeni ovog suda, ovakav činjenični opis, koji je sadržan u izreci prvostepene presude, dovoljno određuje krivično djelo za koje je okrivljeni oglašen krivim, s obzirom da se radnja krivičnog djela napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti sastoji u napadu ili prijetnji napadom na službeno lice, da napad obuhvata radnje koje su fizički i neposredno upravljene na tijelo službenog lica i da napad treba shvatiti u fizičkom smislu i da je on više od obične uvrede.

Objektivna i subjektivna obilježja krivičnog djela sumpsumiraju postojanje odlučnih činjenica za primjenu Krivičnog zakonika, a takav zahtjev je ispunjen datim opisom krivičnog djela.

Ovo zbog toga što iz datog opisa proizlazi svijest okrivljenog o protivpravnosti krivičnog djela, kao i ispunjenost elemenata svijesti i volje u pogledu njegovog umišljajnog djelovanja, a posebno kod činjenice da se predmetno krivično djelo može izvršiti samo sa umišljajem koji podrazumijeva svijest o tome da se vrši napad na službeno lice u vršenju poslova službene dužnosti, o čemu su u nižestepenim presudama dati prihvatljivi razlozi.

Prema tome, nižestepeni sudovi su se pri donošenju osporenih presuda očigledno rukovodili načelom krivice, prema kome nema kazne bez krivice - čl. 3 Krivičnog zakonika, obuhvatom opšteg pojma krivičnog djela, čiji je obavezni element krivica - čl. 5 Krivičnog zakonika, kao i time da krivica postoji onda kada je učinilac bio uračunljiv i postupao sa umišljajem a bio je svjestan ili je bio dužan i mogao biti svjestan da je njegovo djelo zabranjeno - čl. 13 Krivičnog zakonika.

Zbog toga nižestepene presude nemaju nedostataka i nijesu zasnovane na povredi Krivičnog zakonika na koju se ukazuje žalbom branioca okrivljenog.

Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. br. 4/18 od 27.02.2018. godine

KRIVICA

Krivica učinioca krivičnog djela koji se upotrebom alkohola, droga ili na drugi način doveo u stanje u kojem nije mogao da shvati značaj svog djela ili da upravlja svojim postupcima utvrđuje se prema vremenu neposredno prije dovođenja u takvo stanje, pa kod činjenice da je optuženi kritičnog dana preduzeo čitav niz aktivnosti, da se događaja savršeno sjeća, da je do detalja objasnio i opisao način i postupanje vezano za predmetno krivično djelo, to i po nalaženju ovoga suda, optuženi nije bio u takvom stanju koje bi isključilo ili pak umanjilo njegovu uračunljivost, pa prema tome njegova namjera, svijest i htjenje da postupa na način bliže predstavljen izrekom presude čine ga krivim.

Optuženi je, kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, izvršio krivično djelo ubistvo iz čl. 143 KZ-a, svjestan ubojne moći revolvera, ispaljujući projektil u vitalni dio tijela oštećenog, a na način bliže opisan u izreci prvostepene presude, bio je svjestan svog djela i svojim ponašanjem manifestovao volju da upravo to i hoće, dakle da je postupao sa direktnim umišljajem.

Motiv za izvršenje krivičnog djela ubistvo iz čl. 143 KZ-a, nije zakonsko obilježje tog krivičnog djela, pa okolnost što ta činjenica tokom postupka nije utvrđena ne predstavlja povredu Krivičnog zakona na štetu optuženog, pa su žalbeni navodi branioca optuženog kojim predstavlja da u prvostepenoj presudi nije obrazložen umišljaj optuženog, kao i motiv za izvršenje krivičnog djela, neosnovani.

Prema tome, provedenim postupkom nije bilo elemenata koji bi ukazivali na mogućnost slučajnog događaja ili pak nehatnog lišenja života oštećenog, a kako se to neosnovano ukazuje žalbom branioca optuženog.

Prvostepeni sud je pravilno zaključio da je optuženi neovlašćeno držao i nosio protivno Zakonu o oružju, predmetni revolver, pa je pravilno primijenio Krivični zakonik kada je našao da je optuženi izvršio i krivično djelo nedozvoljeno držanje oružja i eksplozivnih materija iz čl. 403 st. 1 KZ-a.

Odredbom čl. 153 ZKP-a, propisano je da ako se pojavi sumnja da je isključena ili smanjena uračunljivost optuženog usljed duževne bolesti, privremene duševne poremećenosti, zaostalog duševnog razvoja ili druge teže duševne poremećenosti, odredit će se psihijatrijski pregled.

Kod činjenice, kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, da optuženi ranije nije bolovao od bilo kakve bolesti sa karakterom duševnog oboljenja, privremene duševne poremećenosti ili zaostalog duševnog razvoja, te da na osnovu sveobuhvatnog ponašanja optuženog, nije mogao izvesti zaključak da je neophodan bilo kakav psihijatrijski pregled optuženog, to je pravilno izveo zaključak da je optuženi krivična djela za koja je oglašen krivim izvršio u uračunljivom stanju, pa žalbeni navodi branioca optuženog da je sud po službenoj dužnosti, kod činjenice da je kod optuženog konstatovano prisustvo alkohola u krvi, morao odrediti neuropsihijatrijski pregled i vještačenje, su neosnovani.

Naime, krivica učinioca krivičnog djela koji se upotrebom alkohola, droga ili na drugi način doveo u stanje u kojem nije mogao da shvati značaj svog djela ili da upravlja svojim postupcima utvrđuje se prema vremenu neposredno prije dovođenja u takvo stanje, pa kod činjenice da je optuženi kritičnog dana preduzeo čitav niz aktivnosti, da se događaja savršeno sjeća, da je do detalja objasnio i opisao način i postupanje vezano za predmetno krivično djelo, to i po nalaženju ovoga suda, optuženi nije bio u takvom stanju koje bi isključilo ili pak umanjilo njegovu uračunljivost, pa prema tome njegova namjera, svijest i htjenje da postupa na način bliže predstavljen izrekom presude čine ga krivim u smislu odredbe čl. 13 st. 1 KZ- a.

I po nalaženju ovoga suda, za postojanje krivičnog djela teško ubistvo izvršeno na podmukao način neophodno je utvrditi podmuklost kao objektivno subjektivnu kategoriju.

Objektivna strana izražava se u načinu djelovanja (prikrivenost, korišćenje posebnog sredstva u izvršenju ubistva kao npr. otrov koji se teško otkriva, preduzimanje posebnih mjera obazrivosti), a subjektivna u naročito ispoljenoj prepredenosti učinioca, kao i zloupotreba povjerenja žrtve koja je imala u odnosu na izvršioca.

U konkretnom slučaju pravilno zaključuje prvostepeni sud da na osnovu izvedenih dokaza i utvrđenih činjenica ne može zaključiti da je oštećeni na prevaran način pošao do sobe, već je njegov odlazak, kao i odlazak optuženog Z. J., te K. M., K. S. i Č. D., bio spontan kao nastavak njihovog druženja, gdje su te večeri trebali ostati u hotelu u kome je trebao ostati i P. L., koji je rezervisao sobu 201.

Takođe činjenica, kako to pravilno zaključuje prvostepeni sud, to što su se prisutna lica nakon događaja u kojem je lišen života P. L., zadržala na spratu u sobi više od jednog časa, ta činjenica ne može ukazivati na postojanje podmuklosti na strani optuženog prilikom postupanja, već samo u smislu postojanja okolnosti koje se cijene kao ponašanje učinioca nakon izvršenog djela, ili eventualno radnji koje bi ukazivale na postupanje pojed-

naca u pravcu pružanja pomoći učiniocu nakon izvršenog krivičnog djela.

I po nalaženju ovoga suda, kada se sagleda tok cjelokupnog događaja, da su se kritičnog dana okupili radi druženja, da iz sadržaja video materijala ne proizilaze navodi optužbe da je optuženi na bilo koji način zloupotrijebio povjerenje oštećenog, iskoristio njihovo prijateljstvo da bi realizovao unaprijed smišljen plan da ga liši života, niti je iskazao lukavost prilikom postupanja, niti pak iskoristio situaciju kada žrtva ne može da pruži otpor, jer je u toku postupka nesumnjivo utvrđeno da su se nalazili jedan naspram drugog, pravilno je prvostepeni sud postupio kada je našao da nijesu potvrđeni navodi optužbe da je optuženi predmetno krivično djelo izvršio na podmukao način, pa su u tom pravcu žalbeni navodi tužioca, neosnovani.

Presuda Apelacionog suda Crne Gore, Kž. br. 97/14 od 08.09.2014. godine

Član 14

URAČUNLJIVOST

URAČUNLJIVOST I VINOST

Kada učinilac izvrši krivično djelo u alkoholisanom stanju njegova uračunljivost se pretpostavlja, a sud je dužan da utvrđuje da li uračunljivost postoji ili ne, samo ako su prikupljene činjenice i dokazi pokrenuli sumnju u tom pogledu.

U žalbi branioca se ističe da se rješenje Vrhovnog državnog tužilaštva Crne Gore pobija zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz čl. 386 st. 2 ZKP, a u njenom obrazloženju iznosi se stav da se nižestepene presude zasnivaju na povredama odredbi čl. 13 i 14 Krivičnog zakonika Crne Gore, jer prvostepeni i drugostepeni sud prilikom odlučivanja o krivici okrivljenih nijesu ispitivali činjenice koje se tiču njihove vinosti, iako se radi o krivičnim djelima koja se mogu izvršiti samo sa direktnim umišljajem.

Takav stav branilac argumentuje tvrdnjom da su okrivljeni bili u alkoholisanom stanju i da je zbog neutvrđivanja činjenica vezanih za tu okolnost došlo do povrede navedenih odredbi Krivičnog zakonika, te navodi da je Vrhovno državno tužilaštvo donoseći osporeno rješenje izjednačilo dva potpuno različita instituta - uračunljivost i vinost, a što je imalo za posledicu odbijanje predloga branioca za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti protiv pravosnažne presude.

Prema tome, u predlogu za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti i u predmetnoj žalbi se ukazuje da se nižestepene presude zasnivaju na povredi odredbi čl. 13 i 14 Krivičnog zakonika Crne Gore i na nepotpuno utvrđenim činjenicama od kojih zavisi primjena tih odredbi.

Po ocjeni ovog suda, neosnovani su pomenuti navodi žalbe branioca okrivljenog, jer je Vrhovno državno tužilaštvo Crne Gore u osporenom rješenju dalo jasne i prihvatljive razloge zbog čega smatra da nižestepeni sudovi nijesu povrijedili odredbe čl. 13 i 14 Krivičnog zakonika Crne Gore.

Naime, prema odredbama čl. 13 Krivičnog zakonika Crne Gore strukturu krivice (subjektivnog odnosa učinioca prema krivičnom djelu), kao obaveznog elementa opšteg pojma krivičnog djela, čine tri komponente i to: uračunljivost, umišljaj ili nehat i svijest o protivpravnosti djela.

Obaveza je suda da utvrđuje oblik vinosti (umišljaj ili nehat), dok nije potrebno utvrđivati preostale dvije komponente krivice (uračunljivost i svijest o protivpravnosti djela), jer se one pretpostavljaju.

Istina, ta pretpostavka se može obarati i u slučaju sumnje u njihovo postojanje na sudu je obaveza da utvrđuje da li postoje osnovi isključenja kri-

vice u vidu neuračunljivosti ili nepostojanja svijesti o protivpravnosti djela.

Odredbom čl. 14 st. 3 Krivičnog zakonika Crne Gore propisano je da se krivica učinioa krivičnog djela koji je sebe upotrebom alkohola, droga ili na drugi način doveo u stanje u kojem nije mogao da shvati značaj svog djela ili da upravlja svojim postupcima utvrđuje prema vremenu neposredno prije dovođenja u takvo stanje.

Cilj navedene zakonske odredbe jeste rješavanje problema krivice onih učinilaca krivičnih djela koji su upotrebom alkohola, droga ili na drugi način doveli sebe u stanje privremene duševne poremećenosti u kojem nijesu mogli da shvate značaj svog djela ili da upravljaju svojim postupcima. Radi se o slučaju kada učinilac prouzrokuje situaciju u kojoj će postajući u međuvremenu neuračunljiv izvršiti krivično djelo (institut *actiones liberae in causa*).

Za primjenu ovog instituta potrebno je da su kumulativno ispunjena dva uslova: prvi, da je učinilac sam sebe doveo u stanje neuračunljivosti i drugi, da je u tom stanju učinio krivično djelo u odnosu na koje je kod njega u momentu prije nego što je sebe doveo u takvo stanje postojao oblik vinosti sa kojim se može izvršiti krivično djelo koje mu se stavlja na teret.

Dakle, prvi uslov za primjenu čl. 14 st. 3 Krivičnog zakonika Crne Gore je postojanje neuračunljivosti učinioa krivičnog djela koji je sebe doveo u takvo stanje.

Međutim, i kada učinilac izvrši krivično djelo u alkoholisanom stanju njegova uračunljivost se pretpostavlja, a sud je dužan da utvrđuje da li uračunljivost postoji ili ne, samo ako su prikupljene činjenice i dokazi pokrenuli sumnju u tom pogledu.

U konkretnom slučaju nije bilo osnova za takvu sumnju, jer podaci iz spisa predmeta nijesu ukazivali na mogućnost postojanja patološke alkoholisanosti okrivljenih, koja kao pojava nastaje izuzetno, koju prati amnezija alkoholisane osobe za sve događaje u stanju pomračene svijesti i koja kao takva dovodi do privremene duševne poremećenosti i neuračunljivosti izvršioa krivičnog djela.

Ovo zbog toga što su okrivljeni V. R. i J. K. oglašeni krivim da su kao saizvršioци izvršili dva krivična djela u dva događaja, a okrivljeni J. K. i krivično djelo napad na službeno lice u vršenju službene dužnosti prilikom odupiranja da bude lišen slobode, što ukazuje na kordiniranost njihovih radnji, odnosno odsustvo dezorijentacije u prostoru i vremenu.

Uz to, oni su u svojim odbranama iznosili činjenice koje su neposredno prethodile prvom inkriminisanom događaju - fizičkom napadu na oštećenu M. K., a njihova izjašnjenja da se ne sjećaju inkriminisanih radnji se samo mogu kvalifikovati kao nastojanje da izbjegnu osudu za izvršena kri-

vična djela.

Kod iznijetih razloga u osporenom rješenju se osnovano zaključuje da u postupcima pred prvostepenim i drugostepenim sudom nije postojala sumnja da je uračunljivost okrivljenih bila isključena i da nije došlo do povrede odredbi čl. 13 i 14 Krivičnog zakonika Crne Gore, pa je Vrhovno državno tužilaštvo pravilno odlučilo kada je na osnovu čl. 438 st. 3 ZKP odbilo predlog branioca okrivljenih zbog nepostojanja razloga za podizanje zahtjeva za zaštitu zakonitosti.

Sa iznijetih razloga, a na osnovu čl. 438 st. 5 ZKP, odlučeno je kao u izreci ovog rješenja.

Rješenje Vrhovnog suda Crne Gore, Kž. II br. 10/18 od 13.03.2018. godine

PRAVO NEURACUNLJIVOG LICA NA NAKNADU NEMATERIJALNE ŠTETE

Neuračunljivom licu koje je bilo u pritvoru i kome je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi ne pripada pravo na naknadu nematerijalne štete.

Protiv tužioca je pokrenut krivični postupak zbog krivičnog djela iz člana 30 stav 1 KZ CG, u vezi čl. 19 st. 1 KZ SRJ (ubistvo u pokušaju), da je u tom postupku u pritvoru bio od 03.02.2004. do 21.12.2005. godine, a da je rješenjem Višeg suda u Bijelom Polju K. br. 130/07 od 15.06.2009. godine istom izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi, jer je učinio protivpravno djelo predviđeno zakonom kao krivično djelo iz čl. 30 st. 1 KZ CG, u vezi čl. 19 KZ st. 1 KZ SRJ.

Nižestepeni sudovi su zaključili da u konkretnom slučaju ne postoji ni jedan od razloga predviđenih odredbom člana 558 stav 1 Zakonika o krivičnom postupku, koji su taksativno navedeni kao razlozi za naknadu štete licima koja su bila u pritvoru.

Po mišljenju ovog suda, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da tužiocu ne pripada pravo na naknadu štete kao licu koje je boravilo u pritvoru, a krivični postupak nije okončan osuđujućom presudom.

Pravo na naknadu štete licu koje je bilo u pritvoru saglasno člana 558 ZKP pripada u sljedećim slučajevima: ako je lice bilo u pritvoru, a nije došlo do pokretanje krivičnog postupka, ili je postupak obustavljen pravosnažnim rješenjem ili je pravosnažnom presudom oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena (čl. 558 st. 1 tač. 1 ZKP); usled greške ili nezakonitog rada organa neosnovano lišeno slobode ili je zadržano duže u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere (čl. 558 st. 1 tač. 3 ZKP); u pritvoru

provelo duže vremena nego što traje kazna zatvora na koju je osuđeno (čl. 558 st. 1 tač. 4 ZKP).

Članom 558 stav 1 tačka 2 ZKP je propisano da pravo na naknadu štete pripada licu koje je izdržalo kaznu lišenja slobode, a povodom ponavljanja krivičnog postupka, zahtjeva za zaštitu zakonitosti ili zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, izrečena mu je kazna lišenja slobode u kraćem trajanju od kazne koju je izdržalo ili je izrečena krivična sankcija koja se ne sastoji u lišenju slobode ili je oglašeno krivim, a oslobođeno od kazne.

Ta zakonska odredba ne može se primijeniti u konkretnom slučaju, jer tužilac nije bio na izdržavanju kazne lišenja slobode.

Kazna lišenja slobode i pritvor su različite kategorije, pa se vrijeme provedeno u pritvoru ne može izjednačiti sa kaznom lišenja slobode.

Neosnovano se izjavljenom revizijom tvrdi da tužiocu traženo pravo pripada po osnovu ove zakonske odredbe.

Dovodeći u vezu utvrđeno činjenično stanje sa naprijed navedenim zakonskim odredbama, ovaj sud nalazi da je od strane nižestepenih sudova materijalno pravo pravilno primijenjeno kada je odbijen tužbeni zahtjev, jer se navedeno činjenično stanje ne može podvesti ni pod jedan od pobrojanih slučajeva iz člana 558 ZKP koji bi tužiocu davali pravo na naknadu štete.

Navodi podnijete revizije da neuračunljivom licu koje je bilo u pritvoru, a kasnije mu je izrečena mjera bezbjednosti pripada pravo na naknadu štete su bez značaja za drugačiju odluku.

Ovo sa razloga što tužiocu u konkretnom slučaju nije izrečena oslobađajuća presuda, već mu je izrečena mjera bezbjednosti.

U rješenju K. br. 130/07 od 15.06.2009. godine stoji "čime je izvršio protivpravno djelo predviđeno u zakonu kao krivično djelo ubistvo u pokušaju".

Iz takve formulacije ne može se izvesti zaključak da nije utvrđeno da je tužilac izvršio krivično djelo, te da mu zbog toga pripada pravo na naknadu štete.

Ovo sa razloga što je čl. 5 Krivičnog zakonika krivično djelo definisano kao djelo koje je zakonom određeno kao krivično djelo, koje je protivpravno i koje je skrivljeno, a čl. 14 st. 1 istog zakonika da nije uračunljiv učinilac koji u vrijeme izvršenja protivpravnog djela određenog u zakonu kao krivično djelo nije mogao da shvati značaj svog djela ili nije mogao da upravlja svojim postupcima, a usled stanja tamo navedenih.

Dakle, kod neuračunljivog lica ne postoji krivica, ali postoji protivpravno djelo predviđeno u zakonu kao krivično djelo.

S druge strane, pritvor se saglasno članu 148 ZKP određuje protiv lica za koje postoji osnovana sumnja da je izvršilo krivično djelo, kao mjera obezbjeđenja njegovog prisustva i za nesmetano vođenje krivičnog postupka.

Ako se tokom postupka utvrdi da je okrivljeni učinio krivično djelo u stanju neuračunljivosti pritvor se ukida, ali se okrivljeni ne pušta na slobodu već se do završetka postupka za primjenu mjera bezbjednosti privremeno smješta u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu ili neku podesnu prostoriju.

U konkretnom slučaju je utvrđeno da je okrivljeni izvršio protivpravno djelo predviđeno zakonom kao krivično djelo, da je u pritvoru bio prije nego što je utvrđena njegova neuračunljivost, pa se ne može govoriti o nezakonitom i neosnovanom pritvoru.

Presuda Vrhovnog suda Crne Gore, Rev. br. 408/10 od 07.10.2010. godine